

Bydgoszcz, 8 lutego 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.2.2019.AJe/MSN

**Pani
Ewa Słowik
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Inowrocławiu
ul. Królowej Jadwigi 43
88-100 Inowrocław**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Królowej Jadwigi 43, 88-100 Inowrocław (zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 17 i 22 stycznia 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J.– inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- M.S.–N. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 11/2019 z dnia 9 stycznia 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 16 stycznia 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Ewy Słowik – Kierownika GOPS i p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji. Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Inowrocław ww. zadanie realizuje GOPS.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 20 grudnia 2013 r. przyjętego Uchwałą Nr XXXII/284/2013 Rady Gminy Inowrocław. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 18 grudnia 2017 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 6/2017. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny i ujmuje wszystkie przypisane do niego zadania, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny.

Wójt Gminy Inowrocław upoważnieniem Nr 82A/2012 z dnia 30 stycznia 2012 r., upoważnił p. Ewę Słowik do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizowała 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2016-2018, przyjęty Uchwałą nr XIV/104/2016 z dnia 18 lutego 2016 r. Celem Programu było wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych w formie zespołu zaplanowanych działań, realizujących cel polityki prorodzinnej gminy, którym jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania rodziny poprzez wspomaganie jej we wszystkich fazach rozwoju, a szczególnie w sytuacjach trudnych życiowo. W programie ujęto również cele pracy asystenta rodziny. Gminny Program wspierania Rodziny na terenie Gminy Inowrocław na lata 2019 – 2021, według oświadczenia pani kierownik oczekuje, na przyjęcie na Sesji Rady Gminy Inowrocław.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Zagadnienia dotyczące realizacji powyższych zadań są zawarte w „Sprawozdaniu za rok 2017 z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny wraz z przedstawieniem potrzeb związanych z realizacją zadań na rok 2018”.W dokumentach zawarto formy pracy z rodziną i rodzaje pomocy nakierowane na zaspokajanie potrzeb jednostek i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, materialnej i społecznej z wyodrębnieniem świadczeń pieniężnych oraz wykazem potrzeb. Sprawozdania za lata 2017 i 2018 zostały przekazane do Rady Gminy w wyznaczonym terminie, co stanowi dopełnienie obowiązku wynikającego z art.179 ust. 1 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudnił jednego asystenta rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2014 r. do chwili obecnej.

Asystent obejmował pomocą:

- w 2017 r. 18 rodzin, w tym 1 rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd, z 4 rodzinami asystent zakończył współpracę,
- w 2018 r. 14 rodzin, w tym brak rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd, z 1 rodziną współpraca została zakończona,
- w 2019 r., do dnia kontroli, 13 rodzin, w tym brak rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystenta znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy. W *zakresie czynności* asystenta rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Inowrocław tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na ten cel.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą (M.T, M. i K.R, W.K, B.K, T.K, M.J, M.N, M.K, M.J, K.W, M.A, M.P, J.M, B.S).

Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: karty pracy z rodziną, notatki służbowe, oceny sytuacji rodziny, sprawozdania miesięczne, plany pracy z rodziną.

Asystent sporządzał okresową ocenę sytuacji rodziny w postaci sprawozdania, nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodzin.

Plany pracy tworzone były wspólnie z rodziną i w porozumieniu z pracownikiem socjalnym. Dokument zawierał przewidywane efekty i terminy ich wykonania co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Dokument był regularnie aktualizowany.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek o koordynację poradnictwa przez asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, przez okres ok. 2-3 miesięcy. Monitoring odbywał się poprzez wizyty w środowisku lub w siedzibie Ośrodka. Każdorazowo po spotkaniu, asystent sporządzał notatkę służbową, natomiast po zakończeniu monitoringu zostaje sporządzona notatka z zakończenia monitoringu.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się w porozumieniu z pracownikiem socjalnym, Kierownikiem Ośrodka na podstawie sprawozdania asystenta rodziny i omówienia sytuacji rodziny. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku poprawy funkcjonowania rodziny, braku współpracy lub zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę. Praca z rodziną jest kontynuowana w przypadku gdy w dalszym ciągu występują trudności opiekuńczo – wychowawcze i wsparcie asystenta rodziny jest zasadne.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy oraz monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc*.

Monitoring dziecka zagrożonego kryzysem prowadzą na bieżąco pracownicy GOPS. Rodzinie zagrożonej kryzysem przydzielany jest asystent rodziny. Pracownicy Ośrodka współpracują z innymi służbami (pracownicy szkoły, kuratorzy, dzielnicowi, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego).

W okresie objętym kontrolą asystent współpracował z jedną rodziną, w której występowała przemoc. Została wszczęta procedura Niebieskie Karty, w pracę na rzecz rodziny zaangażowane były inne służby tj.: pracownicy socjalni, pedagog szkolny, sąd rodzinny, kuratorzy, policja, psycholog, terapeuta ds. uzależnień i członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego. W sytuacji zastrzeżeń odnośnie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców lub w sytuacji podejrzenia zagrożenia dobra dziecka asystent rodziny informował Sąd Rejonowy w Inowrocławiu.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Inowrocław nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o której mowa w ustawie. W obszarze gminy działa 27 świetlic wiejskich usytuowanych na terenie miejscowości należących do Gminy Inowrocław. W świetlicach odbywają się zabawy integracyjne, zajęcia sportowe, plastyczne, kulinarne, spacer, a także imprezy okolicznościowe oraz warsztaty rozwoju umiejętności społecznych. Ponadto na terenie gminy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policja prowadzą działania

na rzecz dzieci organizując pikniki i imprezy z elementami profilaktyki, gry strategiczne oraz półkolonie i kolonie letnie.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Inowrocław zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (terapeutycznego, socjalnego, psychologicznego, prawnego). W Centrum Integracji Społecznej w Łojewie prowadzone są cyklicznie bezpłatne zajęcia profilaktyczno – edukacyjne. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Inowrocław nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wynika, że nie była również prowadzona żadna kampania w tym zakresie.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 114 503,70 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 134 378,63 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 4514,97 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu. Kontakty odbywały się poprzez spotkania osobiste w ramach posiedzeń ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, przekazywanie pisemnych informacji dotyczących rodziny oraz rozmowy telefoniczne. Kierownik GOPS przekazała informację, iż asystent rodziny nie współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej przy opracowywaniu planu pracy z rodziną, co stanowi naruszenie art.15 ust. 1 pkt. 2 ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 12 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 25 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 17 lipca 2018 r.,

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności GOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, GOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik GOPS p. Ewa Słowik.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Opracowywać plan pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, bądź wychowawcą instytucjonalnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej zgodnie z art.15 ust.1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin wykonania – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2019** w dniach 17 i 22 stycznia 2019 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.